

Resultater fra tilsynsaksjon- aktive deponier for ordinært avfall

Tilsynsaksjon gjennomført av statsforvalterne
sommer/høst 2023

Kolofon

Tittel - norsk og engelsk: Resultater fra tilsynsaksjon- aktive deponier for ordinært avfall
ENG: Results - inspections by County Governors on active landfills for ordinary waste

Sammendrag - summary:

Statsforvalterne har gjennomført en tilsynsaksjon med aktive deponier for ordinært avfall. Tilsynene ble gjennomført i ukene 32-39 i 2023 og totalt ble 40 deponier kontrollert.

Statsforvalterne avdekket mange brudd på deponiregelverket og på internkontrollforskriften.

Aksjonen viser at det er behov for fortsatt oppfølging og tilsyn med deponiene fra statsforvalterne for å bidra til bedre regelverksetterlevelse, og at krav i tillatelsene oppdateres og justeres.

The County Governors has conducted inspections of active landfills for ordinary waste. The inspections were carried out in weeks 32-39, and a total of 40 landfills were inspected. The County Deputy has discovered many violations of the landfill regulations and on the Internal Control Regulation. The inspections shows that the landfills still need supervision and follow-up from the County Governors to ensure better compliance with regulations and to update and adjust the requirements in the permits.

Utførende institusjon (institusjonen er ansvarlig for innholdet i rapporten):

Miljødirektoratet

Forfatter(e): Alexander Kristiansen, Eli Mathisen, Hanna Gjessing

Kontaktperson i Miljødirektoratet: Einar Knutsen

M-nummer: 2664

År: 2024

Sidetall: 15

Utgiver: Miljødirektoratet

Prosjektet er finansiert av: Miljødirektoratet

Emneord: Statsforvalter, deponi, ordinært avfall

Subject words: County Governor, landfill, ordinary waste

Forsidefoto: Alexander Kristiansen

Innhold

Sammendrag.....	4
1. Innledning	5
1.1 Bakgrunn for aksjonen	5
1.2 Mål for aksjonen	5
1.3 Tema for aksjonen.....	5
1.4 Kort om regelverket	6
2. Praktisk gjennomføring.....	6
2.1 Utvelgelse av tilsynsobjekter.....	6
2.2 Gjennomføring av kontroller	7
2.3 Oppfølging av kontrollen.....	7
2.4 Registrering av kontrollresultater	8
3. Resultater	8
3.1 Resultater pr hovedtema.....	8
3.2 Resultater pr kontrollpunkt.....	10
4. Vurdering av resultatene	11
4.1 Internkontroll	11
4.2 Mottakskontroll.....	12
4.3 Sigevann og utslippskontroll.....	12
4.4 Overvåkning av overflatevann og grunnvann.....	13
5. Oppfølging av aksjonen.....	13
6. Vedlegg	13

Vedlegg:

1. Vedlegg 1

Sammendrag

Statsforvalterne har i 2023 gjennomført en tilsynsaksjon med aktive deponier for ordinært avfall. Tilsynene ble gjennomført i ukene 32-39 og totalt ble 40 deponier kontrollert.

Statsforvalterne har avdekket mange brudd på deponiregelverket og på internkontrollforskriften.

Aksjonen viser at det er behov for fortsatt oppfølging og tilsyn med deponiene fra statsforvalterne for å bidra til bedre regelverksetterlevelse, og at krav i tillatelsene oppdateres og justeres.

1. Innledning

1.1 Bakgrunn for aksjonen

Deponering av avfall er regulert gjennom avfallsforskriften kapittel 9. Statsforvalteren er forurensningsmyndighet for deponier for ordinært avfall.

Forrige gang det var en tilsynsaksjon rettet mot deponier var i 2014. Før det var det også aksjoner i 2010, 2009 og 2005.

1.2 Mål for aksjonen

Hovedmål:

Kontrollere om aktive deponier for ordinært avfall overholder kravene i avfallsforskriften og tillatelsen.

Delmål:

- Kontrollere hvordan den som driver deponiet har sikret at det ikke oppstår forurensning fra deponiet (hvilke fysiske tiltak og kontrollrutiner de har).
- Kontrollere eventuelle renseanlegg og funksjonsgrad på disse.
- Kontrollere hvordan den som driver deponiet sikrer at de kun mottar avfall på deponiet som er omfattet av tillatelsen.
- Bidra til at tilsyn med deponier gjøres likt.

1.3 Tema for aksjonen

Sigevann var hovedtema for aksjonen og skulle prioriteres.

Sigevann

- Kunnskap om sigevannet
- Utslipp i tråd med krav i tillatelsen
- Potensielle stoffer i sigevannet og behov for rensing
- Overvåkning av sigevannet- prøvetaking og analyse
- Vannbalanse og utforming av deponi
- Vedlikehold og drift av deponi og renseinstallasjoner
- Overvåkning i resipient (overflatevann og grunnvann)

Mottakskontroll

- Kontroll på avfall som går til deponering, basiskarakterisering, verifisering og mengder
- Kun mottak og deponering av tillatte avfallsfraksjoner

Eventuelle andre deponispesifikke tema som statsforvalteren velger å følge opp i tilsynet, som enkeltvedtak og avslutningsplaner.

1.4 Kort om regelverket

Det rettslige grunnlaget for tilsynene i denne aksjonen er:

- Forurensningsloven
- Avfallsforskriften kapittel 9 (deponering av avfall)
- Internkontrollforskriften
- Forurensningsforskriften kapittel 39 (gebyr til statskassen for arbeid med tillatelser og kontroll etter forurensningsloven)

Det er statsforvalteren som er forurensningsmyndighet for de relevante deponiene i denne aksjonen, jf. avfallsforskriften § 9-3 bokstav p.

I henhold til forurensningsloven § 50 skal statsforvalteren ha uhindret adgang til virksomheten. For gjennomføringen av kontrollene gjelder forvaltningsloven § 15. Statsforvalteren har myndighet til å kreve opplysninger i medhold av forurensningsloven § 49.

2. Praktisk gjennomføring

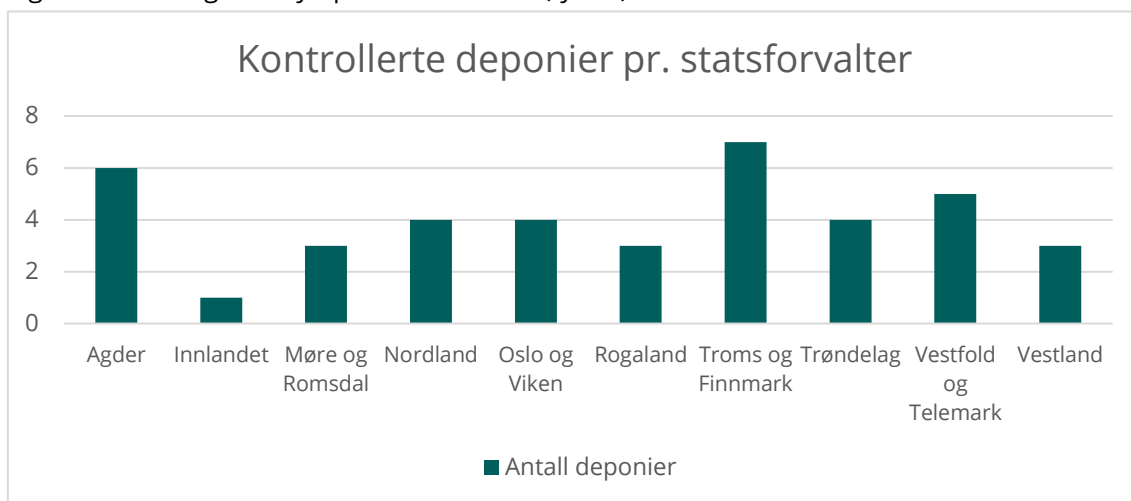
Statsforvalterne gjennomførte tilsyn i perioden uke 32-39 og totalt ble 40 deponier kontrollert. Det ble levert 37 tilsynsrapporter der tre av disse omfatter hver to deponier med samme eier. Ett av deponiene som ble kontrollert i aksjonen var i etterdrift.

Statsforvalterne hadde felles rammer og føringer for tilsynene.

2.1 Utvelgelse av tilsynsobjekter

Aksjonen var rettet mot deponier for ordinært avfall i drift. Statsforvalterne valgte selv ut aktuelle deponier i sitt område. Statsforvalterne kontrollerte mellom en og syv deponier hver.

Figur 1 Fordeling av tilsyn på statsforvalter (fylker)

2.2 Gjennomføring av kontroller

Tilsynene ble hovedsakelig gjennomført som en-dags inspeksjoner, men statsforvalterne i Vestland og Troms og Finnmark gjennomførte også flerdagsinspeksjoner. Alle tilsynene, med unntak av tre, ble varslet på forhånd. Tilsynet er gebyrbelagt etter forurensningsforskriften § 39-7 for endagstilsyn og § 39-8 for flerdagstilsyn.

2.3 Oppfølging av kontrollen

Om avvik og alvorlig avvik

Der det avdekkes brudd på regelverket omtales det som avvik i statsforvalterens rapport. Avvik skal rettes snarest.

Dersom forholdet som avdekkes er særlig alvorlig og/eller gjentakende kan det bli betegnet som et alvorlig avvik. Alvorlig avvik skal normalt følges opp med nytt tilsyn innen 6 måneder for å følge opp virksomheten tett og verifisere at avviket blir lukket.

Om anmerkning

Forhold som ikke er avvik, men som statsforvalteren mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse, miljø og sikkerhet omtales som anmerkning i rapporten. Det er opp til virksomheten å gjøre en egen vurdering av forholdet som omtales i anmerkningen og vurdere om tiltak er nødvendig.

Om tvangsmulkt

Tvangsmulkt er et virkemiddel som statsforvalteren kan bruke for å sikre at avvik blir lukket. Tvangsmulkt er et enkeltvedtak med trussel om plikt til å betale penger til det offentlige for å sikre at plikter som følger av lov, forskrift eller individuell avgjørelse, blir

etterlevd. Formålet med tvangsmulkten er at den ansvarlige skal få en økonomisk motivasjon for å etterleve de kravene som er fastsatt.

2.4 Registrering av kontrollresultater

Kontrollresultatene ble registrert i statsforvalternes fagsystem på åtte hovedtema:

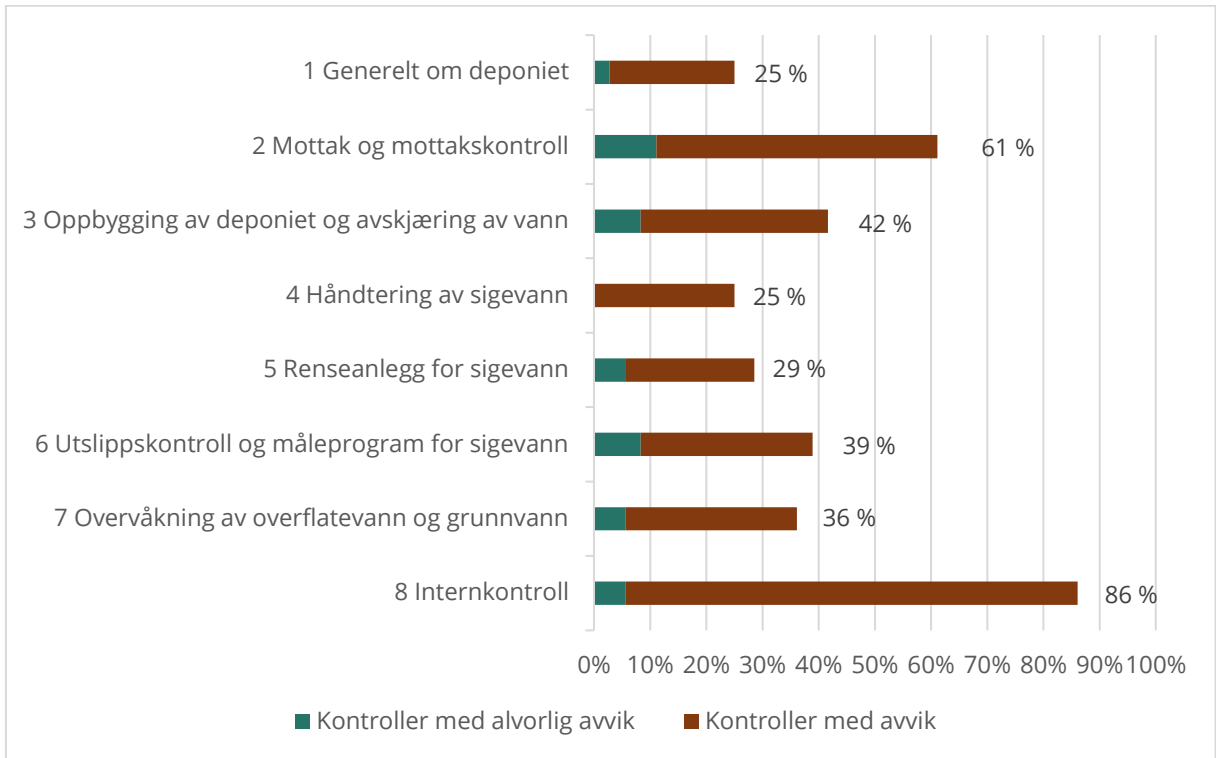
- 1 Generelt om deponiet
- 2 Mottak og mottakskontroll
- 3 Oppbygging av deponiet og avskjæring av vann
- 4 Håndtering av sigevann
- 5 Renseanlegg for sigevann
- 6 Utslippskontroll og måleprogram for sigevann
- 7 Overvåkning av overflatevann og grunnvann
- 8 Internkontroll

3. Resultater

3.1 Resultater pr hovedtema

I Figur 2 er resultatene fra aksjonen presentert som % av kontrollerte deponier med avvik. Det er skilt på alvorlig avvik og avvik. Summer av alvorlig avvik og avvik er oppgitt som prosenttall til høyre for stolpene. Dersom det for eksempel er angitt 25 % til høyre for stolpene betyr det at 25 % av de kontrollerte deponiene har minst ett registrert avvik på dette kontrolltemaet.

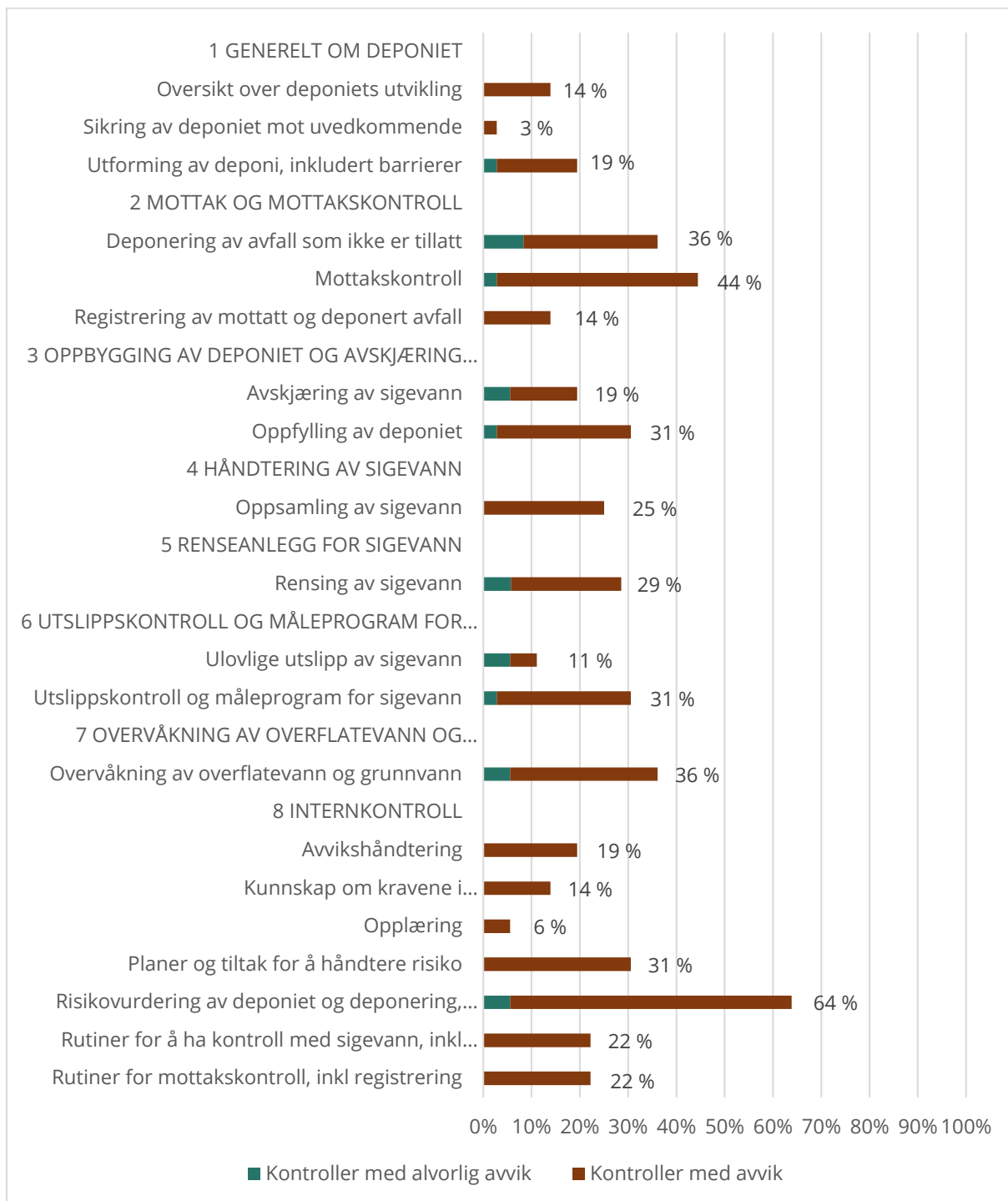
Figur 2 Figur som viser avvik og alvorlige avvik pr hovedtema i prosent av antall kontroller. Summen av alvorlige avvik og avvik er angitt som et prosenttall til høyre for stolpene.

3.2 Resultater pr kontrollpunkt

I Figur 3 er resultatene for alle deltemaene som inngår i hovedtemaene presentert på tilsvarende måte som i Figur 2.

Figur 3 Figur som viser avvik og alvorlige avvik pr deltema i prosent av antall kontroller. Summen av alvorlige avvik og avvik er angitt som et prosenttall til høyre for stolpene.

4. Vurdering av resultatene

Aksjonen har avdekket at nesten alle deponieierne har mangelfull internkontroll for å sikre at de overholder kravene som gjelder deponier i avfallsforskriften kapittel 9. Ved hele 86 % av deponiene gav statsforvalterne avvik (alvorlig avvik eller avvik) for mangelfull internkontroll.

Aksjonen har også avdekket at det er mangler ved mottakskontrollen, der 61 % av deponiene fikk avvik.

For de andre hovedtemaene 3-6 som handler om å ha kontroll på, rense og måle utslipp av sigevann ligger andelen deponier med avvik mellom 25 % og 42 %.

Samlet viser resultatene at deponieierne må forbedre seg på alle områder som var tema i aksjonen. Det er særlig på disse områdene det kreves stor endring:

- Internkontroll
 - Deponieierne har ikke gjennomføre gode nok risikovurderinger og har ikke fulgt de opp med nødvendige planer og tiltak for å redusere risikoen ved deponidriften. Driftsrutinene må også forbedres.
- Mottakskontroll
 - Mottakskontrollen må forbedres.

Sigevannshåndtering må også jevnt over forbedres.

4.1 Internkontroll

Internkontrollforskriften innebærer at alle deponier må gjennomføre systematiske tiltak som skal sikre at deponiet etterlever relevante krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø og sikkerhetslovgivningen. Internkontrollforskriften § 5 inneholder blant annet overordnede krav til innholdet i det systematiske helse-, miljø og sikkerhetsarbeidet. For å sikre god drift, må deponiene blant annet ha:

- gjennomført tilstrekkelig opplæring og, i nødvendig utstrekning, ha gjennomgått regelverket og virksomhetens tillatelse
- andre driftsrutiner
- system for avvikshåndtering
- ha gjort miljørisikovurderinger og om nødvendig ha fulgt opp med planer og tiltak

Interkontrollen skal innføres av den ansvarlige virksomheten og skal tilpasses og dokumenters på bakgrunn av virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse.

Den høye andelen avvik for hovedtema 8 *Internkontroll* viser at veldig mange deponier har mangler ved internkontrollen. Avvikene statsforvalterne har avdekket betyr ikke at det ikke er innført internkontroll, men at de fleste har mangler i internkontrollen som er innført. Det er særlig ved deltemaene *risikovurdering av deponiet og deponeringen, inkl.klimapåvirkning* at statsforvalteren ser mange mangler, men også for *- planer og tiltak for å redusere risikoen, - avvikshåndtering* og *-rutiner for sigevannshåndtering og mottakskontroll* er det mangler.

Det er ikke bra at så mange har mangler ved internkontrollen. Miljørisikovurderingen er et verktøy for å avdekke områder med risiko for miljøskade. Dersom man avdekker områder med uakseptabel risiko skal man planlegge og iverksette tiltak for å redusere risikoen til et akseptabelt nivå. Slike tiltak kan være både av forebyggende og skadebegrensende karakter. Statsforvalterne avdekket at deponiene hadde mangler ved risikovurdering og oppfølging av denne. Når man mangler tilstrekkelige rutiner for å overholde kravene i interkontrollregelverket, fører det ofte til brudd på deponiregelverket også. Statsforvalterne avdekket også mangler ved deponienes driftsrutiner.

4.2 Mottakskontroll

Mottakskontroll handler om å ha kontroll på at man bare mottar og deponerer avfall man har lov til å deponere. De typene avfall et deponi har lov å motta og deponere er gitt i tillatelsen til forurensede aktivitet fra statsforvalteren.

Statsforvalterne avdekket en høy andel deponier som fikk avvik på mottakskontroll. Statsforvalterne avdekket både at det var mange deponier som ikke hadde tilstrekkelig kontroll med avfallet de mottok til deponering og av det var flere deponier som hadde deponert avfall de ikke hadde lov til å deponere, eller deponert i strid med andre krav i tillatelsen. Det var 13 deponier som hadde deponert avfall ulovlig. Tre av disse deponiene fikk alvorlig avvik.

4.3 Sigevann og utslippskontroll

Sigevann var et hovedtema for aksjonen og omfattes av hovedtema 3-6. Temaene om sigevann dekker mange forhold rundt det å ha kontroll på sigevannet, samle det opp, om nødvendig rens det og måle og vite hva man slipper ut. Tillatelsene vil stille krav til innhold av stoffer i vannet som slippes ut. For å holde kontroll på og vite hvor mye og hvilke stoffer man slipper ut med sigevannet skal deponiet ha en utslippskontroll og et måleprogram.

For hovedtemaene 3-6 om sigevann avdekket statsforvalterne avvik hos mellom 25 % og 42 % av deponiene.

Det var ved deltemaene *-utslippskontroll og måleprogram for sigevann, -rensing av sigevann* og *-oppfylging av deponiet* det var høyest andel deponier med avvik. Det var 4 deponier som hadde ulovlige utslipp av sigevann.

4.4 Overvåkning av overflatevann og grunnvann

Det kan være krav i tillatelsen til overvåkning av overflatevann og grunnvann for å holde kontroll på at sigevannet/deponiet ikke fører til ulovlig forurensning.

Statsforvalteren avdekket avvik hos 36 % av deponiene som hadde mangler ved overvåkingen.

5. Oppfølging av aksjonen

Aksjonen viser at det er behov for at statsforvalterne følger opp deponiene i fylkene for å sikre at tilstanden ved deponiene forbedres, både gjennom tilsyn, men også ved å oppdatere og justere krav i tillatelsene der det er identifisert behov for dette.

Det er identifisert behov for å oppdatere Miljødirektoratets veiledningsmateriell og malen for deponitillatelser. Miljødirektoratet planlegger å følge opp dette de kommende årene.

6. Vedlegg

- I. Tabell 1. Oversikt over kontrollerte deponier

Tabell 1: Oversikt over kontrollerte deponier. Grå bakgrunnfarge indikerer deponi i etterdrift.

Anleggsnavn	Ansvarlig enhet	Kommune	Fylke
Heftingsdalen avfallsdeponi - Agder Renovasjon IKS	AGDER RENOVASJON IKS	Arendal	Agder
Syrteitmoen Fyllplass - deponi - Setesdal Miljø & Gjenvinning	SETESDAL MILJØ & GJENVINNING IKS	Evje og Hornnes	Agder
Knudremyr avfallsdeponi - LIBIR	LIBIR	Lillesand	Agder
Brennevinsmyra, nydeponiet - MAREN AS	MAREN AS	Lindesnes	Agder
Hestemyr fyllplass - RTA AS - deponi	RISØR TVEDESTRAND REGIONENS AVFALLSSELSKAP RTA AS	Risør	Agder
Støleheia avfallsanlegg - deponi	AVFALL SØR AS	Vennesla	Agder
Heggvin Alun alunskiferdeponi, Sirkula IKS	HEGGVIN ALUN AS	Hamar	Innlandet
RIR IKS - avfallsdeponi i Årødalen	ROMSDALSHALVØYA INTERKOMMUNALE RENOVASJONSSELSKAP IKS	Molde	Møre og Romsdal
Vestnes Renovasjon AS - Øveråslia avfallsdeponi	VESTNES RENOVASJON AS	Vestnes	Møre og Romsdal
Bingsa avfallsdeponi	SENTRALADMINISTRASJON RÅDHUS SENTRUM	Ålesund	Møre og Romsdal
IRIS - Vikan - deponi for ordinært avfall	IRIS SALTEN IKS	Bodø	Nordland

RENO-VEST - Bremnes - deponi for ordinært avfall	RENO-VEST IKS	Sortland	Nordland
RENO-VEST - Bremnes - deponi for PFAS-holdige masser	RENO-VEST IKS	Sortland	Nordland
SHMIL - Åremma - deponi for ordinært avfall	SØNDRE HELGELAND MILJØVERK	Vefsn	Nordland
Svåheia avfallsanlegg	SVAAHEIA AVFALL AS	Eigersund	Rogaland
Borgaredalen avfallsanlegg - Deponi	KARMØY KOMMUNE VAR VANN	Karmøy	Rogaland
Toranaset Miljøpark - Deponi	TORANESET MILJØPARK	Vindafjord	Rogaland
Vefas deponi Stengelsmoen	VEST-FINNMARK AVFALLSSELSKAP, OARJE-F RIHPAFITNODAT VEFAS IKS	Alta	Troms og Finnmark
Stormoen fyllplass-deponicelle 2	PERPETUUM AS AVD STORMOEN	Balsfjord	Troms og Finnmark
Stormoen deponicelle 3	PERPETUUM AS AVD STORMOEN	Balsfjord	Troms og Finnmark
Steiland deponi	DRIFT TEKNISK/KOMMUNALTEKNISK	Bardu	Troms og Finnmark
ØFAS deponi Gassanjarg	ØST-FINNMARK AVFALLSSELSKAP AS	Deatnu - Tana	Troms og Finnmark
Galsomelen nye deponi (Avfallsservice)	AVFALLSSERVICE AS	Nordreisa - Ráisa - Raisi	Troms og Finnmark
Deponi Skibotn	ORIGO SKIBOTN AS	Storfjord - Omasvuotna - Omasvuono	Troms og Finnmark
Kvisten avfallsplass Frøya	FRØYA KOMMUNE KOMMUNEDIREKTØREN	Frøya	Trøndelag
Rundmyra deponi - ordinært avfall - Meldal Miljøanlegg AS	MELDAL MILJØANLEGG AS AVD MELDAL	Orkland	Trøndelag
Tranamarka deponi	STEINKJER KOMMUNE RENOVASJON	Steinkjer	Trøndelag
Skjørtdalen avfallsdeponi - Innherred Renovasjon	INNHERRED RENOVASJON IKS AVD SKJØRDALEN AVFALLSDEPONI	Verdal	Trøndelag
Nilsbukjerr restavfallsdeponi	KRAGERØ KOMMUNE SAMFUNN	Kragerø	Vestfold og Telemark
Langmoen avfallsanlegg	INDRE AGDER OG TELEMAR AVFALLSSELSKAP IKS	Nissedal	Vestfold og Telemark
Goasholtmyra avfallsanlegg deponi - IRMAT AS	IRMAT AS	Notodden	Vestfold og Telemark
Bjorstaddalen Næring deponi	BJORSTADDALEN NÆRING AS	Skien	Vestfold og Telemark
Tønsberg fyllplass (deponi)	LINDUM AS AVD DRAMMEN	Tønsberg	Vestfold og Telemark
Stendafjellet avfallsdeponi - Fana Stein & Gjenvinning (FSG)	FANA STEIN & GJENVINNING AS AVD BEHANDLING AV AVFALL	Bergen	Vestland
Stendafjellet avfallsdeponi II - Fana Stein & Gjenvinning (FSG)	FANA STEIN & GJENVINNING AS AVD BEHANDLING AV AVFALL	Bergen	Vestland
SIMAS Festingdalen avfallsplass - deponi	SIMAS IKS	Sogndal	Vestland
Røyken Grovfillplass - deponi	RØYKEN GROVFYLLPLASS AS	Asker	Viken
Oredalen avfallsanlegg - deponi	LINDUM OREDALEN AS	Asker	Viken
Gomsrud avfallsdeponi II	KONGSBERG KOMMUNE GOMSRUD AVFALLSPASS	Kongsberg	Viken
Esval miljøpark - ordinært deponi	ESVAL MILJØPARK NES KF	Nes	Viken

Tlf.: 73 58 05 00
post@miljodir.no
www.miljodirektoratet.no
Postboks 5672 Sluppen,
7485 Trondheim

Besøksadresse Trondheim:
Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Besøksadresse Oslo:
Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Miljødirektoratet er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet.

Vi jobber for et rent og rikt miljø. Hovedoppgavene våre er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.